CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **M-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2023*

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ **1**

Poziom podstawowy
Arkusz 1. (testy)

Symbol arkusza
MPOP-P1-**100**-2508

DATA: **19 sierpnia 2025 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na rozwiązanie testów i napisanie wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA ARKUSZ 1. (TESTY): **25**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone 1 i 2 – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny (z testami) zawiera 17 stron (zadania 1–14). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Część 1. Test *Język polski w użyciu*

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Iwona Jazukiewicz
Pasja jako istotny wymiar doświadczania pracy

Kluczem do pracy wykonywanej z pasją jest poczucie sensu tego, co się robi. Ten sens wynika z połączenia myśli, działania i rezultatu tego działania. Kiedy robimy coś, co jest dla nas znaczące, „wkładając w to całego siebie, swoje serce i swój umysł, to chcemy robić to coraz lepiej. Rozwijamy i udoskonalamy, poszukujemy i odkrywamy" – napisał psycholog Jacek Walkiewicz, który podkreśla, że pasja rodzi profesjonalizm.

Psycholog Mihály Csíkszentmihályi uważa, że sensu nie należy „tylko" szukać, lecz sens należy nadawać – nadawać wartość wykonywanej czynności. Podstawą jest więc poczucie sensu indywidualnego, co nie wyklucza sensu w szerszym, społecznym wymiarze. Można więc wykonywać pracę społecznie poważaną i wysoko uposażaną, a być nią znudzonym; można też wykonywać pracę, stojąc w fabryce przy taśmie produkcyjnej, powielając te same czynności przez wiele godzin – i być szczęśliwym. Radość z wykonywanej pracy jest wszakże związana z umiejętnością nadawania wartości tej pracy. Stąd można wskazać, że pasja nie czyni pracy łatwą, lekką i przyjemną, lecz – wartościową i radosną poprzez doświadczenie jej sensowności. Fenomen pasji wyraża się między innymi w tym specyficznym współwystępowaniu zamiłowania i entuzjazmu z wysiłkiem i trudem; radości z poczuciem celowości i sensowności.

Nie brakuje postaci, których praca z pasją przerodziła się w życie z pasją. Simona Kossak miała być czwartym Kossakiem i kontynuować rodzinną tradycję malarstwa po pradziadku Juliuszu, dziadku Wojciechu i ojcu Jerzym. Chciała działać artystycznie, jak wszyscy w jej rodzinie. Zdawała do szkoły teatralnej, na polonistykę, a nawet na historię sztuki, żeby być bliżej tego świata. To jednak nie był jej świat. Wybrała własną, niezależną drogę. Zamieniła krakowską Kossakówkę na leśniczówkę Dziedzinka bez prądu, w środku Puszczy Białowieskiej. Rozmawiała ze zwierzętami, mieszkała z dzikiem, przyjaźniła się z sarnami. Z wykształcenia była biologiem i została profesorem nauk leśnych, a w życiu – naukowcem i pasjonatem. Zapisała rewolucyjną kartę w rozwoju zoopsychologii, ale też – swojej rodziny.

Pasja wymaga aktywności i zaangażowania, nie rozwija się w stanie bierności człowieka. Praca jest więc doskonałą przestrzenią do rozwijania pasji, jeśli człowiek doświadcza pracy jako wartości, która angażuje i daje poczucie zadowolenia. Pasja więc nie jest czymś, co się w pracy „przydarza", ponieważ wymaga świadomego zaangażowania osoby: znajdowania celowości, pokonywania trudów, koncentracji i przeżywania wykonywanych czynności, umiejętności cieszenia się z bezpośrednich doświadczeń.

Na podstawie: Iwona Jazukiewicz, *Pasja jako istotny wymiar doświadczania pracy*, „Studia Paedagogica Ignatiana", t. 20, nr 2 (2017), www.apcz.umk.pl

Tekst 2.

Cal Newport
[Postawa pasjonata a postawa rzemieślnika]

Nie lubię postawy pasjonata z dwóch powodów.

Po pierwsze, jeśli myślimy tylko o tym, co może dać nam praca, z nadzwyczajną ostrością widzimy wszystkie jej wady, co wprawia nas w stan permanentnego niezadowolenia. Dotyczy to zwłaszcza najniższych stanowisk, które z definicji nie wiążą się z samodzielnością i z realizowaniem ambitnych projektów – na to dopiero przyjdzie czas. Kiedy wkraczamy na rynek pracy z postawą pasjonata, nudne zadania, które otrzymujemy, albo irytująca biurokracja korporacyjna stają się dla nas nie do zniesienia.

Po drugie, i jeszcze ważniejsze, ostatecznej odpowiedzi na pytania, które nurtują pasjonata: „Kim jestem?" i „Co naprawdę kocham?", nie da się udzielić. Gdy pytamy sami siebie: „Czy taki naprawdę jestem?" i „Czy to właśnie kocham?", rzadko możemy odpowiedzieć jednoznacznie: „tak" albo „nie". Postawa pasjonata jest więc nieomal gwarancją wiecznego niezadowolenia i zagubienia.

Co innego – postawa rzemieślnika. Rzemieślnik wie dokładnie, co ma robić, pasjonat natomiast gubi się w dżungli niejasnych pytań, na które nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Jak skonstatowałem[1] po swojej rozmowie z Jordanem Tice'em[2], w postawie rzemieślnika jest coś wyzwalającego. To znaczy: możemy przestać zastanawiać się nad sobą i nad tym, czy nasza praca jest dla nas właściwa; wystarczy zakasać rękawy, żeby nauczyć się ją dobrze wykonywać. Nikt nie da nam na tacy wspaniałej kariery zawodowej, musimy na nią sami zapracować – co nie jest wcale łatwe. Można zazdrościć jasności życiowego celu takim wykonawcom jak Jordan Tice, ale nie powinniśmy jedynie zazdrościć rzemieślnikowi jego postawy: powinniśmy ją naśladować. Nie trzeba pytać, czy praca, którą wykonujemy, jest zgodna z naszą życiową pasją, lecz należy starać się osiągnąć taką biegłość w tej pracy, aby wszyscy to zauważyli. To znaczy: bez względu na to, jak zarabia się na życie, powinniśmy traktować swoją pracę tak, jak traktuje ją prawdziwy fachowiec.

Kiedy zacząłem pisać o postawie rzemieślnika na swoim blogu, jeden z czytelników napisał: *Tice jest gotów całymi dniami ćwiczyć na gitarze i nie zależy mu na uznaniu, ponieważ robi to, co jest i co od dawna było jego pasją. Po prostu znalazł już pracę, która jest dla niego stworzona.*

Słyszałem tę tezę tyle razy, że nadałem jej nawet specjalną nazwę: „argument z istniejącej pasji". Wyraża on myśl, że postawa rzemieślnika jest dobra tylko dla tych, którzy już wcześniej pasjonowali się swoją pracą, a więc nie może być rozwiązaniem alternatywnym dla postawy pasjonata.

Nie zgadzam się z tym.

Po pierwsze, nie jest prawdą, że tacy wykonawcy jak Jordan Tice wiedzą z całą pewnością, że znaleźli swoje powołanie. Jeśli poznacie bliżej ludzi sceny lub estrady, zwłaszcza tych, którzy dopiero zaczynają karierę, od razu zauważycie, że wcale nie mają oni pewności, czy wybrali właściwy zawód. Jordan też nie wie, czy jego przyjaciele nie wybrali lepiej i czy jego osiągnięcia wytrzymają porównanie z ich sukcesami.

Po drugie – i jest to podstawowa sprawa – nie interesuje mnie, dlaczego wykonawcy przyjmują postawę rzemieślnika. Jak już wspomniałem, działają według innych zasad niż

zwykli śmiertelnicy, więc ich doświadczenia trudno uogólniać. O Jordanie opowiedziałem po to, abyście zobaczyli, jak postawa rzemieślnika wygląda w praktyce. Inaczej mówiąc: nie jest ważne, dlaczego Jordan przyjął tę postawę, ale – jak ją realizuje. Odrzucam więc „argument z istniejącej pasji", bo jest to stawianie wozu przed koniem. To dzięki postawie rzemieślnika praca staje się naszą pasją, a nie – odwrotnie.

Na podstawie: Cal Newport, *Moja praca, moja pasja. Zadbaj o udane życie zawodowe*, tłum. Władysław Jeżewski, Warszawa 2021.

[1] Skonstatować – stwierdzić.
[2] Jordan Tice – amerykański gitarzysta i wokalista.

Zadanie 1. (0–2)

Podaj dwa warunki, które – zgodnie z tekstem Iwony Jazukiewicz – muszą być spełnione, żeby praca stała się wartościowa dla pracownika.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Czy myśl z tekstu Iwony Jazukiewicz, że *pasja rodzi profesjonalizm*, znajduje potwierdzenie w tekście Cala Newporta? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Wykaż, że postawa Simony Kossak, przedstawiona w tekście Iwony Jazukiewicz, przypomina zarówno postawę pasjonata, jak i postawę rzemieślnika w znaczeniach użytych przez Cala Newporta. W odpowiedzi odwołaj się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Iwony Jazukiewicz albo do tekstu Cala Newporta. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Iwona Jazukiewicz polemizuje w tekście z opiniami psychologów, które przywołuje.	**P**	**F**
2.	Cal Newport wyraża w tekście aprobatę dla przekonania na temat roli pasji w pracy, sformułowanego przez czytelnika jego bloga.	**P**	**F**

Zadanie 5. (0–4)

Na podstawie <u>obu tekstów</u> napisz notatkę syntetyzującą na temat: znaczenie pasji w pracy człowieka. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

	Miejsce dla egzaminatora
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

Część 2. Test historycznoliteracki

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Jacek Kaczmarski
[…]

Cały w strupach i wrzodach trwał w pogorzelisku […]
Nie znał chyba ten człowiek łaski swego Boga
Lecz wielbił Go nadal, choć nieludzkim głosem

Jacek Kaczmarski, *Między nami. Wiersze zebrane*, Warszawa 2017.

Podaj imię postaci biblijnej, do której nawiązuje Jacek Kaczmarski w przytoczonym fragmencie utworu, a następnie wyjaśnij, jaką postawę ilustruje ta postać.

Imię postaci biblijnej: .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Na podstawie tragedii Sofoklesa podaj trzy racje, którymi kieruje się Antygona w swoim postępowaniu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8.

Przeczytaj poniższe fragmenty utworów literackich.

Tekst 1.

Juliusz Słowacki
Hymn („Smutno mi, Boże…”)

Kazano w kraju niewinnej dziecinie
Modlić się za mnie co dzień… a ja przecie
Wiem, że mój okręt nie do kraju płynie,
  Płynąc po świecie…
Więc że modlitwa dziecka nic nie może,
  Smutno mi, Boże!

Juliusz Słowacki, *Hymn* („Smutno mi, Boże…”), [w:] tegoż, *Wiersze*, Wrocław 2013.

Tekst 2.

Adam Mickiewicz
Grób Potockiej

Tam na północ ku Polsce świecą gwiazd gromady.
Dlaczegoż na tej drodze błyszczy się ich tyle?
Czy wzrok twój ognia pełen, nim zgasnął w mogile,
Tam wiecznie lecąc jasne powypalał ślady?

Polko, i ja dni skończę w samotnej żałobie;
Tu niech mi garstkę ziemi dłoń przyjazna rzuci.

Adam Mickiewicz, *Grób Potockiej*, [w:] tegoż, *Wybór poezyj*, t. 2, Wrocław 1997.

Zadanie 8.1. (0–1)

Czy przyczyna smutku wyrażonego w przytoczonym fragmencie *Hymnu* Juliusza Słowackiego jest taka sama jak przyczyna smutku wyrażonego w przytoczonym fragmencie *Grobu Potockiej* Adama Mickiewicza? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8.2. (0–1)

Wypisz przykład apostrofy z przytoczonego fragmentu *Grobu Potockiej* Adama Mickiewicza.

.....

Zadanie 9. (0–2)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Henryk Sienkiewicz
Potop

– At! co wuj gadasz! Dalibóg, zlezę z woza i na konia siędę. Nie ja będę miał wuja na sumieniu, jeno pan hetman. Pókim żyw, nie będzie z tego nic!

– Nie, to nie! – rzekł Zagłoba. – Wolę to, że szczerze mówisz, chociaż pierwej byłem twym wujem niż Radziwiłł twoim hetmanem. A czy ty wiesz, Rochu[1], co to jest wuj?

– Wuj – to wuj.

– Bardzoś to roztropnie wykalkulował, ale przecie, gdzie ojca nie ma, tam, Pismo mówi: wuja słuchał będziesz. Jest to jakby rodzicielska władza, której grzech, Rochu, się sprzeciwić... Bo nawet i to zauważ, że kto się ożeni, ten snadnie[2] ojcem być może; ale w wuju płynie ta sama krew, co w matce. Nie jestem ci wprawdzie bratem twej matki, ale moja babka musiała być ciotką twej babki; więc poznaj to, że powaga kilku pokoleń we mnie spoczywa, bo jako wszyscy na tym świecie jesteśmy śmiertelni, tedy władza z jednych na drugich przechodzi i ani hetmańska, ani królewska nie może jej negować, ani nikogo zmuszać, żeby się oponował. Co prawda, to święte! Mali[3] hetman wielki, czy też, dajmy na to, polny prawo nakazać, nie już szlachcicowi i towarzyszowi, ale lada jakiemu ciurze[4], żeby się na ojca, matkę, na dziada albo na starą ociemniałą babkę porywał? Odpowiedz na to, Rochu! Mali prawo?

– Hę? – spytał sennym głosem Kowalski.

Henryk Sienkiewicz, *Potop*, t. 1, Warszawa 1977.

[1] Roch ma na nazwisko Kowalski.
[2] Snadnie – łatwo, bez trudu.
[3] Mali – czy ma.
[4] Ciura – w dawnym wojsku polskim: człowiek pełniący służbę w obozie; pachołek.

Wykaż, że w podanym fragmencie *Potopu* Henryka Sienkiewicza Zagłoba posługuje się argumentem odwołującym się do autorytetu i argumentem odwołującym się do emocji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer
Znad morza

Tam, w tych przepaściach wodnych, przepaść jak żwir z brzegu,
nic nie czuć, nic nie pragnąć, wszystko zrzucić z siebie,
na zawsze się wymazać z ciał i dusz szeregu...

Tam – – nic nie chcę... Na wieki niechaj mię pogrzebie
jakiś odmęt, niech zginę tak i znicestwieję,
jak nicestwieją w życiu wiary i nadzieje…

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Znad morza* [w:] tegoż, *Poezje*, Warszawa 1980.

Podaj nazwę młodopolskiej postawy, którą przyjmuje podmiot liryczny w przytoczonym fragmencie wiersza *Znad morza* Kazimierza Przerwy-Tetmajera. Na podstawie tego fragmentu wyjaśnij, na czym polega ta postawa.

Nazwa postawy: .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–2)

Zapoznaj się z poniższym plakatem.

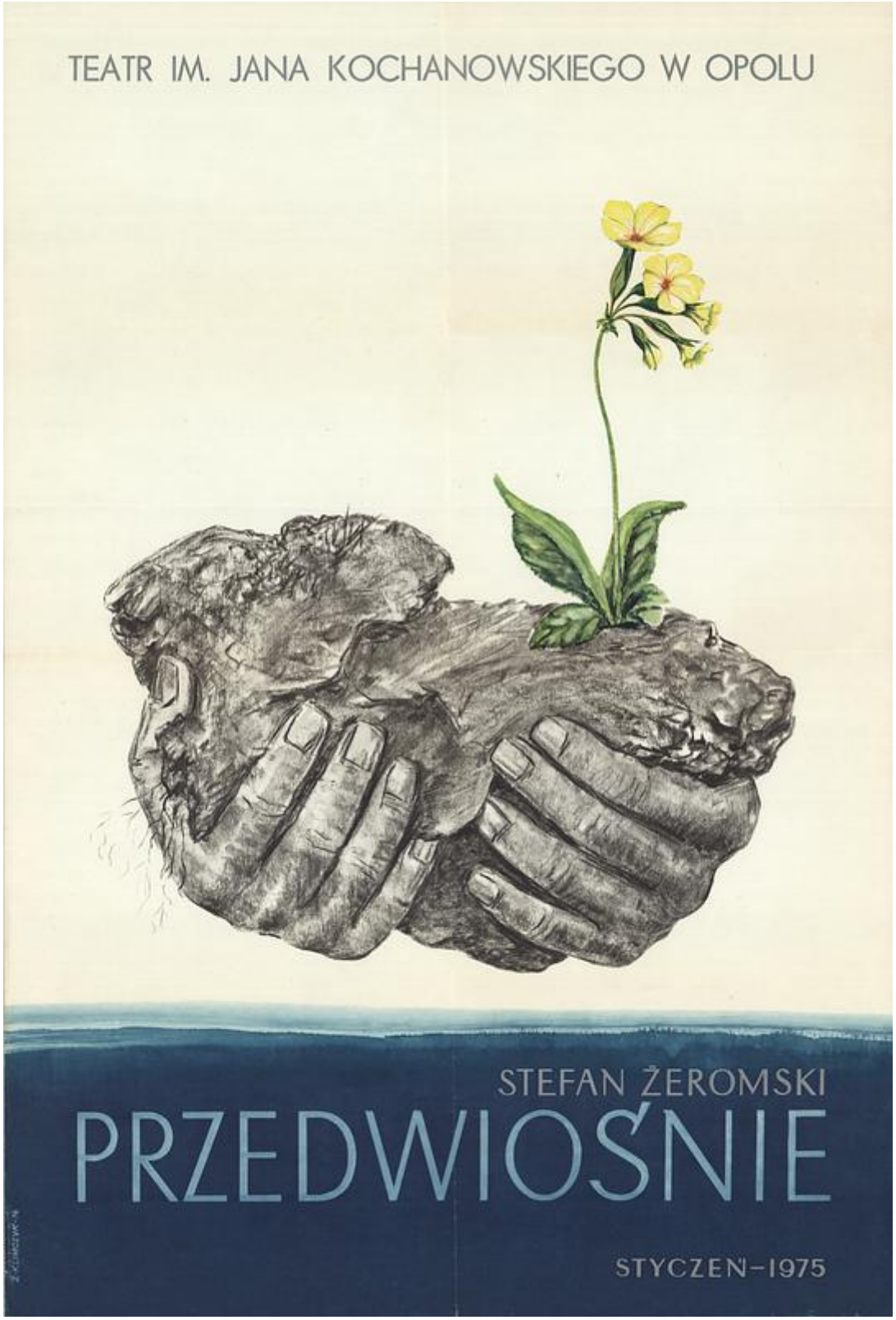

https://encyklopediateatru.pl/afisze-i-plakaty/11150/przedwiosnie

Na plakacie za pomocą różnych elementów graficznych przedstawiono interpretację *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście sytuacji państwa polskiego ukazanej w powieści.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.

W *Zniewolonym umyśle* Czesław Miłosz napisał:

Ludzki gatunek w opowiadaniach Bety [Tadeusza Borowskiego] *jest* […] *odarty z dobrych uczuć* […].

Czesław Miłosz, *Zniewolony umysł*, Kraków 1999.

Zadanie 12.1. (0–1)

Podaj sytuację z opowiadania *Proszę państwa do gazu* Tadeusza Borowskiego potwierdzającą trafność przytoczonego stwierdzenia Czesława Miłosza.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Czy w *Innym świecie* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego *ludzki gatunek jest* również *odarty z dobrych uczuć*? Uzasadnij odpowiedź. W uzasadnieniu podaj przykład zachowania bohatera albo przykład sytuacji ze znanych ci fragmentów tej lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

George Orwell
Rok 1984

Jak zwykle, na ekran wypłynęła twarz Emmanuela Goldsteina, Wroga Ludu. Wśród widowni rozległy się syki. […] Goldstein, renegat i odstępca, niegdyś, dawno temu (jak dawno, tego nikt dokładnie nie pamiętał) był jednym z przywódców Partii, równym niemal samemu Wielkiemu Bratu, ale później wdał się w działalność kontrrewolucyjną i został skazany na karę śmierci; w tajemniczych okolicznościach udało mu się jednak zbiec, a następnie zniknąć. Program Dwóch Minut Nienawiści zmieniał się codziennie, lecz za każdym razem koncentrował się na Goldsteinie.

George Orwell, *Rok 1984*, Warszawa 2021.

Na podstawie powieści *Rok 1984* George'a Orwella wyjaśnij, jaką funkcję w oddziaływaniu na społeczeństwo w systemie totalitarnym pełniła figura wroga.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1)

Spośród podanych sytuacji charakterystycznych dla stanu wojennego wybierz i zaznacz dwie opisane w opowiadaniu *Profesor Andrews w Warszawie* Olgi Tokarczuk.

A. internowanie działaczy opozycyjnych
B. pustki na sklepowych półkach
C. cenzurowanie korespondencji
D. obecność żołnierzy na ulicach
E. brutalnie tłumione strajki

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023